

NOVOSTI IZ EVROPSKE UNIJE

Mr Mina Zirojević*

str. 103-109.

EVROPSKA SARADNJA SA ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA

Godine 2004. je prošla u razgovorima oko Ustava, borbe protiv terorističkih akcija ali i pregovorima oko zemalja Zapadnog Balkana.

U okviru procesa stabilizacije i pridruživanja zemalja Zapadnog Balkana

Evropska Unija je uspostavila saradnju sa Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom, Srbijom i Crnog Gorom sa Kosovom (poštujući Rezoluciju 1244).

Na ovaj način će se obezbediti sredstva za stabilizaciju i prosperitet regiona koji će pomoći pripremanju ovih zemalja za lakši ulazak u EU.

Evropska Unija primenjuje istu metodologiju za Zemlje Zapadnog Balkana kao i za zemlje koje su tek pristupile EU i one koju su na pragu ovog pristupanja. Ovaj odnos će postojati dok sve ove zemlje ne uđu u Evropsku Uniju.

Mehanizmi partnerstva

Evropa je uradila analizu svake od ovih država (Albanija, Bosna i Hercegovina, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Srbija i Crna Gora sa Kosovom (poštujući Rezoluciju 1244)) i navela listu prioriteta kojima data država

---

* Istraživač-saradnik u Institutu za međunarodnu politiku i privredu, Beograd.

treba da se bavi kako bi popravila svoj ekonomski, društveni, socijalni razvoj. Uz listu poređene su i mere koje će na najadekvatniji način ređiti navedene probleme. Ova lista se stalno ažurira.

Savet odlučuje kvalifikovanom većinom o predlozima Komisije o principima, prioritetima i uslovima koji se odnose na partnerstvo sa zemljama Zapadnog Balkana.

Finansijska pomoć

Osim logistike ovo partnerstvo obezbeđuje i finansijsku pomoć i to kroz odgovarajuće finansijske instrumente na primer CARDS program ili IAP (instrument za pomoć zemljama pre formalnog pristupanja). Program CARDS e biti zamenjen IAP programom u periodu od 2007-13.

Dokumenti

Prepiska Komisije sa Savetom i Parlamentom od 21.maja 2003. godine o "Zapadnom Balkanu i evropskoj integraciji", (broj COM (2003) 285 final, nije objavljenu Službenom Glasniku).¹

Odluka Saveta br 2006/54/EC od 30. januara 2006. godine o principima, prioritetima i uslovima nastavka Evropske saradnje sa Albanijom i odluka br 2004/519/EC (objavljeno u Službenom Glasniku L 35 od 7.2.2006.).²

Odluka Saveta br 2006/55/EC od 30. januara 2006. godine o principima, prioritetima i uslovima nastavka Evropske saradnje sa Bosnom i Hercegovinom i odluka br 2004/515/EC (objavljeno u Službenom Glasniku L 35 od 7.2.2006.).³

Odluka Saveta br 2006/56/EC od 30. januara 2006. godine o principima, prioritetima i uslovima nastavka Evropske saradnje sa Srbijom i Crnom Gorom

---

¹ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of, "The Western Balkans and European Integration" [COM (2003) 285 final - Not published in the Official Journal].

² Council Decision 2006/54/EC of 30 January 2006 on the principles, priorities and conditions contained in the European Partnership with Albania and repealing Decision 2004/519/EC [Official Journal L 35 of 7.2.2006].

³ Council Decision 2006/55/EC of 30 January 2006 on the principles, priorities and conditions contained in the European Partnership with Bosnia and Herzegovina and repealing Decision 2004/515/EC [Official Journal L 35 of 7.2.2006].

(sa Kosovom, poštujući Rezoluciju 1244 UN) i odluka br 2004/520/EC (objavljeno u Službenom Glasniku L 35 od 7.2.2006.).⁴

Odluka Saveta br 2006/57/EC od 30. januara 2006. godine o principima, prioritetima i uslovima nastavka Evropske saradnje sa Bivšom jugoslovenskom Republikom Makedonijom i odluka br 2004/518/EC (objavljeno u Službenom Glasniku L 35 od 7.2.2006.).⁵

Odluka Saveta br 2006/145/EC od 20. februara 2006. godine o principima, prioritetima i uslovima sadržanim u Ugovoru o Pristupanju sa Hrvatskom i odluka br 2004/648/EC (objavljeno u Službenom Glasniku L 297 od 22.9.2004.).⁶

IZVEŠTAJ O MAKRO FINANSIJSKOJ POMOĆI ZEMLJAMA TREĆEG SVETA 2004

Da bi zemlje koje su potencijalni kandidati ulazak u EU bile što bolje pripremljene potrebno je da ulože znatna novčana sredstva u institucije infrastrukturu, itd. Ovu pomoć pružaju preko posebnim programa Međunarodni Monetarni Fond i Svetska Banka.

Zbog toga što makro finansijska pomoć obuhvata i podršku programa strukturnih reformi vlada posmatranih zemlja ova pomoć podrazumeva i rad sa drugim programima kao na primer PHARE/ISPA, TACIS ili CARDS.

Svake godine sačinjava se detaljan Izveštaj o makro finansijskoj pomoći. Ovaj izveštaj sadrži opšti prikaz makro finansijske pomoći zemljama trećeg sveta, ali i istorijski prikaz i skraćeni prikaz ekonomske situacije u posmatranoj zemlji.

---

⁴ Council Decision 2006/56/EC of 30 January 2006 on the principles, priorities and conditions contained in the European Partnership with Serbia and Montenegro including Kosovo, as defined by the United Nations Security Council Resolution 1244 of 10 June 1999 and repealing Decision 2004/520/EC [Official Journal L 35 of 7.2.2006].

⁵ Council Decision 2006/57/EC of 30 January 2006 on the principles, priorities and conditions contained in the European Partnership with the former Yugoslav Republic of Macedonia and repealing Decision [2004/518/EC](#) [Official Journal L 35 of 7.2.2006].

⁶ Council Decision [2006/145/EC](#) of 20 February 2006 on the principles, priorities and conditions contained in the Accession Partnership with Croatia and repealing Decision 2004/648/EC [Official Journal L 297 of 22.9.4].

Zemlje Balkana (Bivša jugoslovenska Republika Makedonija, Kosovo (u originalnu je napisano odvojeno od Srbije i Crne Gore zato što postoje različiti fondovi), Bosna i Hercegovina, Srbija and Crna Gora i Albanija) su bili glavni korisnici ove pomoći u periodu od 2000-4. godine. U tom periodu ova pomoć je iznosila 733 miliona evra.

Troškovi u totalu su bili 32 miliona evra, uključujući 22 miliona koji su dati isključivo u formi bespovratnih kredita: 10 miliona evra je uloženo u Srbiju i Crnu Goru, 5.5 miliona evra u Jermenija i 6.5 miliona evra za Gruziju. Suma od 10 miliona evra data je kao pozajmica Bosni i Hercegovini.

U periodu od 1990. do 2004. godine pomoć je bila skoncentrisana u zemlje Centralne i Istočne Evrope koje su bile kandidati za pridruživanje EU. Kako su ove zemlje postigle odgovarajući nivo i pristupile EU ova pomoć je uglavnom prešla na zemlje Zapadnog Balkana i zemlje bivšeg SSSR-a čiji je GDP zabrinjavajuće nizak.

Ekonomska situacija i reforme u posmatranim zemljama Zapadnog Balkana.

U periodu od 2002-2003. godine došlo je od ekonomskog pada, ali već sledeće 2004. godine primećen je povećanje stope rasta od 4.5%. Do ovoga pada je došlo očekivano, zbog smanjivanja spoljnih pomoći i posleratne rekonstrukcije.

Ekonomska stabilnost je i dalje nesigurna zbog spoljne nesigurnosti. Trgovinski deficit u regionu u celini je ipak, ostao visok u periodu od 2003-2004. godine (otprilike 25% GDP). Godine 2003, beskamatni krediti se računaju za Bivšu jugoslovensku Republiku Makedoniju kao 2.2% GDP, 2.6% u Albaniji, 2.4% u Srbiji i Crnoj Gori i čak 40.7% na Kosovu.

Dokumenti

Izveštaj Komisije Savetu i Parlamentu od 8. juna 2005. godine o implementaciji makro finansijske pomoći zemljama trećeg sveta u 2004. godini (br. COM 2005) 245 finalan – Nije objavljen u Službenom Glasniku).⁷

---

⁷ Report from the Commission to the Council and the European Parliament of 8 June 2005 on the implementation of macro-financial assistance to third countries in 2004 [COM(2005) 245 final - Not published in the Official Journal].

BORBA PROTIV TERORIZMA: PREVENCIJA, SPREMNOST I ODGOVOR

Evropska unija je posle terorističkih napada u Madridu marta 2004. godine, predložila da se što efikasnije vodila borba protiv terorizma. Do danas, Evropska Komisija je odlučila da poveća ulogu civilnog društva u rešavanju ovih problema. Takođe, predloženo je da se preduzmu preventivne akcije kako bi se izbegli teroristički napadi kao i da bi se obezbedilo da se na ovakve napade odgovori efikasno i spremno. Kao deo ove strategije borba protiv terorizma je postala integralni deo opšte politike EU.

U cilju stvaranja zajedničke evropske oblasti slobode, bezbednosti i pravde, Komisija je predložila veće uključivanje civilnog društva u borbu protiv terorizma. Takođe predloženo je i da se razvije složen pristup koji će kombinovati prevenciju i odgovor na terorističke pretnje i napade.

Predloženi načini su :

- zaštita i mobilizacija civilnog društva
- Saradnja sa zemljama van EU
- Integrisanje evropskih i nacionalnih sistema
- Odnosi sa javnošću

Zaštita i mobilizacija civilnog društva

Komisija je predložila da se uključi civilno društvo u borbi protiv terorizma. Ovo će značiti da nacionalni parlamenti, civilne bezbednosne i ekonomske organizacije, kao i svi građani moraju da doprinesu razvoju efikasnih instrumenata kako bi se potisnuo terorizam.

Komisija je takođe ubeđena da postoji potreba za akcijom u sledećim oblastima:

Odbrana osnovnih prava od nasilne radikalizacije. Cilj Komisije je da se stvore instrumenti i razvije plan kako bi se zaštitila osnovna prava i kako bi se izbegla nasilna socijalna radikalizacija. Ovaj plan, za sada, treba da se izgrađuje u okviru postojeće politike i instrumenata EU.

Uključivanje privatnog i javnog sektora. Komisija namerava da podstakne Iprivatne i javne sektore kako bi oni ušli u dijalog, kako bi razmenili informacije i koordinisali metodologije rada.

Podrška žrtava terorizma. Komisija planira da razvije plan kako bi se prižila pomoć žrtvama terorizma. Takođe, na ovaj način bi se i povećala javna oba-

veštenost o pretnjama terorizma, naročito putem komemorativnih akcija. U tom smislu, 11. mart 2005 će biti prvi evropski dan posvećen žrtvama terorizma.

Zajednički, integrisani pristup prevenciji, spremnosti i odgovoru na terorističke napade

Komisija predlaže da se razvije integrisani pristup koji će kombinovati prevenciju sa odgovorom na terorističke napade. Ovo će uključiti saradnju policije i sudstva koja će se formalno imati osnova u ustavnom tekstu. Cilj je da se koriste postojeća oprema i institucije koja će se na nov način suprotstavljati terorizmu.

Saradnja sa zemljama van teritorije EU

Borba protiv terorizma mora da bude potpuno integrisana u spoljnu politiku EU. Komisija planira da izgradi, na već postojećim osnovama saradnje i pomoći, pristup recipročne saradnje sa zemljama van EU. Deo strategije će uključiti razvoj bezbednosnog aspekta transporta i energije.

Komisija bi volela da razvije dijalog sa islamskim svetom o kulturi i da se izgradi odnos u kome se razmenjuju mišljenja i ideje i gde postoji posvećenost da se razmeju i međusobno razvijaju međukulturni i među religijski odnosi. Ovde treba posebno naglasiti potrebu da se prekinu odnosi organizovanog kriminala i terorizma.

Integrisanje evropskih i nacionalnih sistema

Komisija namerava da stvori zajednički sistem koji će rešavati efikasno u slučaju terorističkog napada. Do sada stvoren je sistem uzbunjivanja i civilne zaštite koji funkcioniše po principu 24/7 a sada se razmatra stvaranje centralne evropske strukture kako bi se olakšala saradnja nacionalnih struktura unutar cenatara za uzbunjivanje zemalja-članica.

Odnosi sa javnošću

Neophodno je napraviti jedan efikasan i komunikacijski i informatički sistem kako bi se javnost obaveštavala o mogućim terorističkim akcijama i napadima. Ako se javnost pravilno uključi u sistem onda će se broj napada smanjivati jer će biti ranije otkiveni.

U mnogim zemljama kao na primer SAD ali nekim zemljama članicama EU postoji jako efikasan sistem uzbunjivanja koji se oslanja na tehniku GSM koji

povezuje policiju, vatrogasce i centre za uzbunu. Ova tehnika se za sada pokazala efikasnom pa se sada razmatra da sve članice EU, koj ovaj sistem još nemaju, preuzmu ovu tehniku u cilju sprečavanja terorizma.

Za sada ne postoji neko ozbiljnije suprotstavljanje ovom načinu obaveštavanja i komunikacije u smislu narušavanja ljudskih prava.

Bezbednosna istraživanja

Snaženje naučnog i tehnološkog istraživanja u oblasti bezbednosti je posebno važno danas kada se terorističke akcije vode i sa bankovnih računa, računara i tako dalje. Komisija je priznala važnost ovome pitanju pa će se onda od sada izdvajati posebni fondovi za istraživanja koja će se posebno odnositi na:

- Sprečavanje finansiranja terorističkih organizacija i njihovih akcija
- Zaštite kritične infrastrukture
- Sigurnost kompjuterskih mreža (cyber security).

Dokumenti:

Prepiska Komisije sa Savetom i Parlamentom od 20. oktobra 2004. godine o prevenciji od terorizma i borbi protiv finansiranja terorizma kroz mere poboljšanja razmene informacija, jačanja transparentnosti i snaženja praćenja tokova finansijskih transakcija (broj COM(2004) 700, nije objavljen u Službenom glasniku).⁸

Prepiska Komisije sa Savetom i Parlamentom od 20. oktobra 2004. godine o spremnosti i upravljanju rizikom u borbi protiv terorizma (broj COM(2004) 701, nije objavljen u Službenom glasniku).⁹

Prepiska Komisije sa Savetom i Parlamentom od 20. oktobra 2004. godine o zaštiti infrastrukture u borbi protiv terorizma (broj COM(2004) 702, nije objavljen u Službenom glasniku).

---

⁸ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 20 October 2004 The prevention of and the fight against terrorist financing through measures to improve the exchange of information, to strengthen transparency and enhance the traceability of financial transactions [COM(2004) 700 - Not published in the Official Journal].

⁹ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 20 October 2004 Preparedness and consequence management in the fight against terrorism [COM(2004) 701 - Not published in the Official Journal].